

TE-palveluiden uudistus ja Lapin alue

PEREHDY TIEDOLLA JOHTAMISEEN -päätöswebinaari

7.9 2022

@JariLindstrm2 p. 050- 4431174

TE-palvelut 2024

Yleisiä huomioita



Jotta työ ja osaaja kohtaavat

Elinvoimainen, korkean työllisyyden ja osaamisen Suomi rakennetaan tulevaisuuden kunnissa asiakkaat keskiössä



Työllisyyden ja yritysten kasvua
tukevat julkiset palvelut osaksi kuntien
työllisyys- ja elinvoimatehtäviä 1.1.2025

Kuntaliitto kannattaa kuntapohjaiseen malliin siirtymistä

- TE-palveluiden siirtäminen kuntien vastuulle niitä sisällöllisesti samalla uudistaen on kannattava tavoite.
- Kuntakentällä nähdään laajasti, että työllisyyspalvelujen saumaton integrointi kuntien muihin tehtäviin sekä kytkeytyminen vahvaan paikallistuntemukseen työtä ja työvoimaa etsivien tarpeista on suuri mahdollisuus.
- Tehtävät ratkaisut järjestämisvastuusta vaikuttavat oleellisesti TE2024-uudistuksen onnistumiseen.
- Olemme Kuntaliitossa ja kuntakentällä pitäneet tärkeänä, että linjaus mahdollistaa kunnille joustavuutta muodostuvien alueiden määrittelyssä ja myös yhteistoiminnan sisällön organisoinnissa siten, että käytettävissä olisi kaikki kuntalain 8 luvun tunnistamat yhteistoimintamuodot.
- **Tämä lakiesitys antaa myös suuntaa siihen kuinka kunnille tullaan jatkossa antamaan tehtäviä.**

Työllisyyden ekosysteemi luo arvoa kuntapohjaiseen palvelurakenteeseen

- Elinvoiman ja työllisyyden edistämisellä on merkittävä rooli sote-uudistuksen jälkeisessä tulevaisuuden kunnassa.
- Uusi, pysyvä työllisyyden edistämisen kuntapohjainen ratkaisu on **eri palveluita yhteensovittava kokonaisuus**, joka tähtää työn kysynnän ja tarjonnan edistämiseen.
- **Kunnan johtamassa työllisyyden ekosysteemissä(seuraavassa diassa avattuna)** on dynaamista yhteistyötä eri toimijoiden (ml. koulutusorganisaatiot, yksityinen ja kolmas sektori sekä hyvinvointialueet) ja kuntien omien palveluiden välillä. Ekosysteemin kumppanit luovat paikallisesti yhteiset tavoitteet ja sitoutuvat yhteistyöhön. Paikallisia ekosysteemeitä voi olla myös useita vastaten eri tarpeisiin.
- Kunnilla on luontainen rooli toimia työllisyys- ja elinvoimaekosysteemien kokoajana ja johtajana: johtamisella on selkeät tavoitteet ja kannusteet, kaikkien panos hyödyttää kuntien elinvoimaa.

Asiakkaan apuna alueen palveluekosysteemi

Jatkuva oppiminen ja osaaminen

Osaamisen uudistaminen muuttuvan työelämän tarpeisiin

- osaamistarpeiden ennakoinnilla
 - kasvavat ja uudet toimialat
 - työvoimapula-alat
- räätälöityjen työn ja koulutuksen yhteistoteutuksien avulla
- oppien oikeissa työskentely-ympäristöissä
- uraohjausta hyödyntäen
- osaamiskartoituksia ja osaamisen kehittämissuunnitelmia hyödyntäen
- tunnistaen ja tunnustaen osaamista esim. opinnollistamalla
- osaamista tuotteistamalla, työhaku = osaamisen myynti

Innovatiivinen yhteiskehittäminen



Työ ja kohtaanto

Osaajia yritysten työvoimatarpeisiin

- työnhakijan ja työnantajan tarpeisiin räätälöidyn työnvälityksen keinoin digitaalisuuden mahdollisuudet hyödyntäen
- rekrytoinnin tukivälineitä käyttäen (mm. palkkatuki, työkokeilu, oppisopimus)
- työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamisia ja verkostoitumismahdollisuuksia luoden, myös virtuaalisesti – Kohtaanto. -konsepti
- yrittäjyyden eri muotoja mentoroiden
- integroimalla kaupunkikehityksen hankkeita työllisyydenhoitoon
 - kiertotalous
 - Hiedanranta
 - ratikka
 - data-ohjautuva kaupunki
 - mega- ja bränditapahtumat
- julkisen ja yksityisen työnvälityksen uudenlaista kumppanuussopimus pohjaista toimintaa rakentamalla - sopimus tehty 15.3.2021
- julkisilla hankinnoilla työllistämisen vauhditusohjelman avulla

Työkyvyn ja hyvinvoinnin vahvistaminen

Vaikeammin työllistyvien ja osatyökyisten potentiaalin hyödyntäminen työllisyyden lisäämiseksi

- työnhakijoiden työelämävalmiuksia ja toimintakykyä vahvistamalla
- viemällä palvelut hyvinvointikeskuksiin lähelle ihmisiä
- luomalla osallisuutta vahvistavia (vertais+ammattillisia)verkostoja
- työkykyhanke
- käyttämällä mm. sote-palveluja ja kelan palveluja oikea-aikaisesti työvoimapalveluiden rinnalla
- kytkeillä monilaiset palvelut osaamisen kehittämisen palveluihin ja lisäämällä opiskeluun tukielementtejä opintojen etenemisen varmistamiseksi ja keskeyttämisen ehkäisemiseksi
- vahvistamalla työssä tapahtuvia tukitoimia; työssävalmennuksen palvelut

Ei yhdellä keinolla vaan monen keinon yhteisvaikutuksella → työllisyysaste ylös

Työttömien ihmisten palveluprosessit kuntoon asiakas edellä → ihminen aina hänelle juuri tässä tilanteessa hänelle oikeassa palvelussa.

Osaamisen vahvistaminen, kuntouttaminen ja työmarkkina-aseman paraneminen tuo työpaikan lähemmäs.

Yritysyhteistyö kuntoon → jotta yrityksille on saatavilla riittävästi osaavaa työvoimaa ja samalla saamme taklatuksi kohtaanto-ongelmaa.

Koulutuksen monipuolistaminen, kunkin alueen omien vahvuuksien kautta on olennaista.

Suomen houkuttelevuus sijoitus- ja investointikohteena äärimmäisen tärkeitä. Jos edellä luetellut asiat ovat kunnossa, auttaa se myös tähän asiaan. Lisäksi talous- ja työllisyyspolitiikan ennustettavuudella suuri merkitys.

TE-palvelut 2024

**Hallituksen esitys
eduskunnalle
julkisten työvoima- ja
yrityspalveluiden
uudelleen järjestämistä
koskevaksi lainsäädännöksi**



Lausuntopalaute

- Lausuntoaika: 6.5.-27.6.2022
- Määräaikaan mennessä jätettiin 373 lausuntoa.
- Lausunnon antoivat mm.
 - kaikki suuret kaupungit, muut kunnat laajasti ml. kaksikieliset kunnat
 - Kuntaliitto
 - maakuntien liitot
 - TE-toimistot, ELY-keskukset, KEHA-keskus, aluehallintovirastot
 - keskeiset ministeriöt
 - Oikeuskanslerinvirasto
 - Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT
 - työmarkkinajärjestöt
 - yksityiset palveluntuottajat ja yrittäjät

Kansallinen aikataulu

2022	2023	2024	2025
Lakipaketti lausunnonle viikolla 17 Lausuntoaika 8 viikkoa	Eduskuntakäsittely jatkuu (tammi-maaliskuu)	Valtion YT:t jatkuu	TE-palvelut siirtyvät kunnille vuoden 2025 alussa, samalla TE- henkilöstö siirtyy valtiolta kunnille
Lakipaketti eduskunnalle (syys-lokakuu)	Laki eduskunnasta (maaliskuu)		
Eduskuntakäsittely (loka-joulukuu)	Hallitusneuvottelut, uusi hallitus, hallitusohjelma (huhti-kesäkuu)		Uusi rahoitusmalli käyttöön
	Mahdolliset kuntien väliset mahdolliset yhteistyö- sopimukset* (marraskuu)		
	Valtion henkilöstön YT-prosessi käynnistyy (marraskuu)		

Kunta voi järjestää palvelut itse mikäli sen työvoimamäärä on vähintään 20 000 henkilöä.

Jos työvoimamäärä alittaa 20 000 henkilöä, kunnan on muodostettava toisen tai useamman kunnan kanssa työllisyysalue:

- Työllisyysalueen työvoimapohja on yhteensä yli 20 000
- Maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue
- Myös kielellisten oikeuksien toteutumisesta ja riittävästä resurssoinnista on huolehdittava

TE-palvelut 2024

Järjestämisvastuu



Työvoimaviranomaisen määritelmä

”Työvoimaviranomaisella tarkoitettaisiin kunnan tai kuntayhtymän viranomaista, joka vastaa työvoimapalvelujen järjestämisestä.”

Järjestämisvastuu esityksen mukaan

- Järjestämisvastuu on kunnalla tai kuntayhtymällä, mikäli edellytykset täyttyvät
 - Työvoiman määrän oltava vähintään 20 000 henkilöä. 17 000 työvoimapohjan alaraja on poistettu.
 - Jos määrä on alle 20 000, on kuntien muodostettava yhteistoiminta-alue, joka on maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimiva alue.
 - Minimitasosta on mahdollisuus poiketa hyvin perustelluista syistä.
 - Hallintomalli voi olla kuntayhtymä tai vastuukuntamalli.
 - Valtioneuvosto päättää alueesta, jos kunnat eivät pääse sopimukseen.
- Työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön arviointimenettely palvelujen toteutumisen osalta
 - Valtioneuvostolla on toimivalta muuttaa aluetta tai velvoittaa liittymään alueeseen, jos palvelujen ei arvioida toteutuvan riittävällä tavalla.

TE-palvelut 2024

Rahoitus



Uudistus muuttaa kuntataloutta

Työttömyysturvamenot

- Kunnille maksetaan lisääntyneet työttömyysturvamenot valtionosuuksina täysmääräisesti kertaluontoisena korvauksena.
- Jatkossa kuntien työttömyysturvamenoihin vaikutetaan panostamalla työllisyyden edistämiseen.

Palvelut

- Työvoima- ja yrityspalvelut rahoitetaan valtionosuuksilla. Nämä tarkistetaan vuosittain.

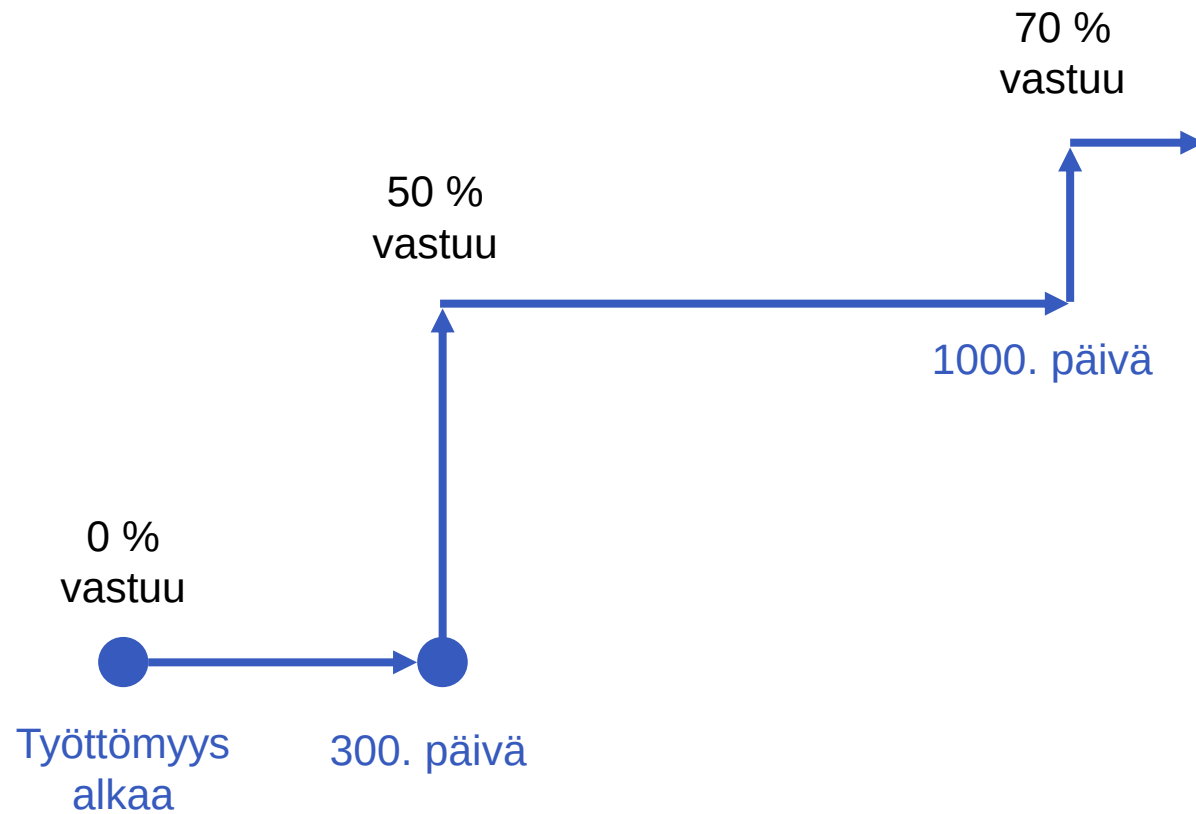
Lausuntokierroksen jälkeen

- Kuntaliiton ja useiden kuntien ehdotuksen mukaan palveluiden rahoituksessa työttömyyden painoarvoa nostetaan 30 prosentista 50 prosenttiin ja työikäisen väestön painoarvoa alennetaan 70 prosentista 50 prosenttiin.
- Työttömyysturvan kasvavan rahoituksen kompensatio kytketään kansaneläkeindeksiin eli se seuraa kustannustason muutosta. Tällaista ei ole aiemmin käytetty missään kunta-valtion –suhteen kompensoinnissa, ei myöskään kun kuntien vastuuta työmarkkinatuesta on aikoinaan siirretty kunnille.
- Uuden valtakunnallisen neuvottelukunnan tehtäviin lisätään järjestämisen kriteereiden ja rahoitusmallin arviointi.
- Palkkatuen käyttö sovittiin Kuntaliiton edottaman mallin mukaiseksi eli kriteerit ovat samat kunnille kuin muillakin.
- Jatkossa: **1)** hyvinvointialueiden rahoitusvastuuta tullaan arvioimaan myös osana rahoitusmallia ja **2)** VOS-rahoitusta on jossain vaiheessa uudistettava, mutta se edellyttää tutkimukseen perustuvaa tietoa määräytymisperusteista. Sellaista ei nyt ollut käytettävissä.

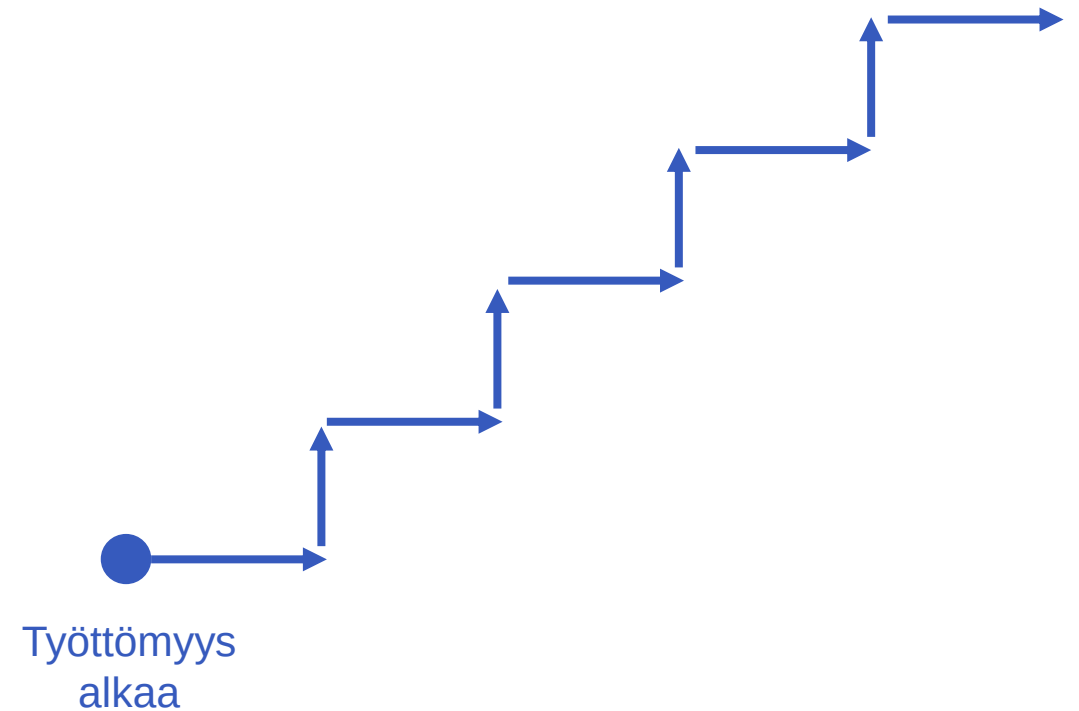
Kunnan rahoitusvastuu työttömyysturvasta



Nykyinen malli



Kannustava malli



TE-palvelut 2024 –uudistus vaikuttaa kuntien talouteen kahta kautta

1. Kuntien rahoitusvastuu työttömyysturvasta kasvaa

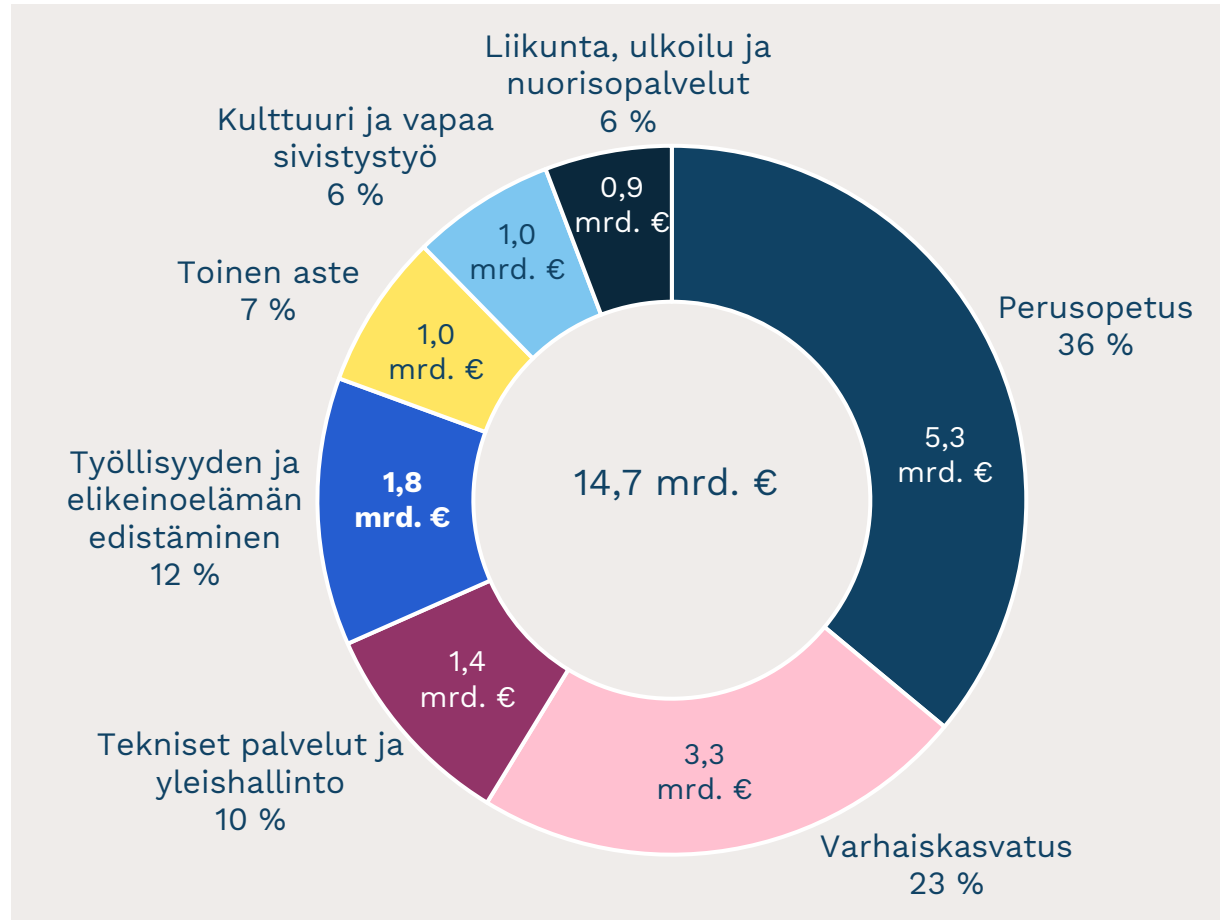
- Rahoitusvastuu kasvaa noin 400 milj. eurolla ollen jatkossa yhteensä noin **750 milj. euroa**
- Siirtymävaiheessa valtio korvaa laajenevan rahoitusvastuun aiheuttamat lisääntyneet etuusmenot kunnille hallitusohjelman mukaisesti täysimääräisesti
- Rahoitus valtionosuusmaksatuksen yhteydessä erillisenä kiinteänä eränä
- Ei muutu vuosittain

2. Jatkossa kunnat järjestävät ja rahoittavat TE-palvelut

- Palvelujen järjestämisen kustannus noin **700 milj. euroa**
- Siirtymävaiheessa valtio korvaa uuden tehtävän aiheuttamat kustannukset hallitusohjelman mukaisesti täysimääräisesti
- Uusi valtionosuuteen oikeuttava tehtävä
- Rahoitus osana valtionosuusjärjestelmää normaalin valtionosuuden määräytymisperusteen tavoin
- Muuttuu vuosittain

Uuden kunnan talous

Nettokäyttökustannukset* mrd. euroa



Työllisyyden ja elinkeinoelämän edistämisen tehtävässä on huomioitu arvio valtiolta kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannuksista. Tämän lisäksi lukuihin sisältyy arvio kuntien nykyisistä panostuksista, jotka säilyvät osana palvelukokonaisuutta jatkossakin.

* Nettokäyttökustannukset kuvaavat kuntien verorahoituksella katettavaa osuutta palveluiden kustannuksista. Kustannuksia laskettaessa bruttokustannuksista on vähennetty toimintatuotot kuten myynti- ja maksutuotot. Nettokäyttökustannukset vastaavat tuloslaskelman toimintakatteen ja poistojen summaa siten, että niissä on huomioitu myös kustannuslaskennalliset erät kuten sisäiset vuokratulot ja vyörytyserät.

Päivitetty 28.3.2022 Kuntaliitto/Mehtonen. Lähde: Tilastokeskus, Kuntaliitto.
Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2020 kustannukset. Keskinäiset erät eliminoituna.

Huomioitava jatkossa

- Rekisterinpitäjäys/ Yhteisrekisterinpitäjäys
 - Viranomaisen toiminnassa lähdetään yleensä siitä, että rekisterinpitäjäys seuraa aina järjestämisvastuuta. Yhteisrekisterinpitäjyyden vastuukysymykset ovat vielä epäselviä.
- Tiedonhallinta
 - Vaikutukset oman kunnan tiedonhallintamalliin, vaikutusarviointi. Toimintaympäristö vielä epäselvä.
- Kustannukset kunnille
 - Ict-kustannusvaikutusten arviointi kesken (TEM, Kuntaliitto, Kunnat). Paljon avoimia kysymyksiä ja epävarmuustekijöitä, tarkennettava valmistelun edetessä.
- Tietovarannon ja/tai järjestelmien sopivuus kuntien toimintaan
- Yhteistyö KEHAN kanssa
 - Valmistelu- ja siirtymävaiheessa, v. 2025 eteenpäin?

TE-palvelut 2024

Toimeenpanon eteneminen



Voimaanpanosäännökset

- Kuntien on sovittava yhteistoiminta-alueista lokakuun 2023 loppuun mennessä. Mahdollisilla poikkeushakemuksilla on sama aikataulu.
- **Järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille vuoden 2025 alussa.**
- TE-henkilöstö siirtyy kuntiin liikkeenluovutuksella.
- Irtisanomissuojaa ei ole tulossa.
- Palkkaharmonisointi tulee myöhemmin eteen.
- Vireillä olevat asiat, sopimukset ja omaisuus ovat siirtymässä myös kunnille.

Suunnitelma palvelurakenteen luomiseen

2022 SELVITTÄMISTÄ	2023 SELVITTÄMISESTÄ SUUNNITTELUUN	2024 TOIMEENPANO
Vuoden 2022 aikana valmistelussa haetaan ensisijaisesti ymmärrystä ja tavoitteita toimijoiden kesken	Vuonna 2023 lisätään edelleen ymmärrystä ja yhteiskehittäen luodaan kokonaiskuvaa ja tavoitteita	Vuonna 2024 suunnitellaan operatiivista toimintaa ja varmistetaan asiakasprosessien jatkuvuus
Monialaiset palvelut, väliaikaisratkaisu	Lisäksi luodaan strategiat ja niitä tarkentavat suunnitelmat	Jatketaan tilannekuvan ylläpitoa

Kuntaliitto julkaisee myöhemmin materiaalia uudistuksen

- rahoituksesta
- järjestämisvastuuvaihtoehtoista
- digitaalisista palveluista ja tietojärjestelmistä

*Lue lisää:
kuntaliitto.fi/tepalvelut2024*

TE-palvelut 2024

Lapin alue



Lapin alue kokeiluissa, ominaispiirteitä

- Rovaniemi, Tornio, Sodankylä ja Kemijärvi mukana kokeilussa
- Erityispiirteenä: vaikka kysessä on yhteinen kokeilualue, niin alueella kuitenkin ”neljä eri kokeilua kokeilun sisällä” → jokainen kunta vastaa itse toiminnasta
- Tiiviimpi yhteistyö → yhdessä
- Pitkät etäisyydet
- Laajat alueet

Rovaniemi

- Paljon organisaatiomuutoksia
- **Ohjaamo**työ(nuorten palvelu) vakinaistettu, hankkeen(ESR) kautta aikuisille vastaava- **Osaamo**
- Vieraskielisten palvelut vielä kehitysasteella
- Yhteiset tilat jossa toimia, yhteistyö → te-toimisto, ELY yms.
- Tulossa Kuntaliiton sivuille, Ideapankkiin: **Vaikuttavan työllistämisen mallin** esittely. <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/tyollisyys/tyollisyyskokeilut/ideapankki>
- <https://www.rovaniemi.fi/Yritys--ja-tyollisyyspalvelut/Tyollisyyspalvelut/Tyollisyyden-kuntakokeilu>

Tornio

- Täälläkin tavoite yhteistyöstä yhdessä tekemiseen
- Nuorille- Ohjaamo tulossa Tornioon
- Tehdään sekä etänä että paikan päällä
- Mallia on otettu sekä Kemistä että Rovaniemeltä → vertaisoppiminen
- <https://www.tornio.fi/tyo-ja-elinkeinot/tyollisyyspalvelut/palvelut-tyonhakijalle/tyollisyyden-kuntakokeilu/>

Kemijärvi

- Te-toimisto ja kokeilut samoissa tiloissa → hyvä tuki
- Verkostoyhteistyö on hyvää
- Aktivointiaste 61,5 %
- Yksilöllinen palvelu
- <https://www.kemijarvi.fi/fi/asukkaalle/hyvinvointipalvelut/tyollisyydenhoito/>

Sodankylä

- Lapin alhaisin työttömyysaste, **6,1 %**
- Pitkät välimatkat haaste → kimppakyydit, palvelukyydit yms.
- Haasteena nuoret joilla ei ammatillista koulutusta, mielenterveysongelmat
- Työttömyyden kova ydin ongelma
- Kaivos työllistää
- Etsivä nuorisotyö toimii
- Meri-Lapissa te2024- uudistuksen työvoimapohja 20000 on haaste. Mutta yhteistyötä on tehtävä joka tapauksessa
- <http://www.sodankyla.fi/tyopaikat/Pages/Ty%C3%B6llisyyden-kuntakokeilu.aspx>

Yhteenvetoa, Lapin alue

- Laaja toiminta-alue
- Hyvä yhteistyö, tai paremminkin yhdessä tekeminen asetettu tavoitteeksi, vertaisoppiminen ja -tuki tärkeässä roolissa
- Jokainen kunta toimii itsenäisesti, mutta ottaa mallia muilta
- Päättäjien tiedon lisääminen + ymmärrys siitä mihin ollaan menossa
- Viestinä myös se, että tuki pitää ulottaa kaikille kunnille. Siis sekä kokeilu- että ei-kokeilukunnille! Lappi-henki nostettu esille.
- Rovaniemi: ” Kokeiluissa kehitetään palveluja, jotka tukevat työnhakijan työllistymistä sekä palvelumalleja, joissa asiakkaan tilanne ja palveluntarve huomioidaan **yksilöllisesti**”

Yhteenvedoa, yleisesti

- Tämä on siis eduskuntaan menevä esitys, lopullinen laki viimeistellään siellä kevättalvella 2023, ennen eduskuntavaaleja.
- Paljon uutta opeteltavaa ja omaksuttavaa
- Yhteistyö päättäjien ja virkamiesten välillä korostuu
- Jokainen kunta rakentaa omanlaisensa ekosysteemin, mutta muilta kannattaa ottaa oppia ja mallia sekä jakaa omia kokemuksia muille
- Ideapankki/ Kuntaliiton sivuilla <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/tyollisyys/tyollisyyskokeilut/ideapankki>
- Kuntaliiton tuki kunnille sekä sote- että TE2024- uudistuksessa
- https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/TE2024%20Tiekartta%20uudistuksen%20johtamiseen_1.pdf
- Kyse on ennen kaikkea kunkin alueen elinvoimasta, ei ”vain” työllisyyspalveluista!

TE-palvelut 2024

Kiitos!